

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Навчальна програма з позашкільної освіти соціально-реабілітаційного
напрямку «ШКОЛА ЛІДЕРІВ»**

1 рік навчання

Пояснювальна записка

Буремні події в країні показали значення і велику цінність окремої особистості, її роль у суспільно-історичних змінах. Якщо спробувати визначити об'єднувальну ідею для сьогоденного нашого кризового суспільства, то, мабуть, цією ідеєю є успішне майбутнє дітей. У часи соціальних потрясінь якраз і виявляється увесь наявний потенціал особистості. Тому вироблення системи роботи щодо розвитку лідерських якостей учнів шляхом формування соціальної компетентності та навичок конструктивного спілкування є надзвичайно актуальним завданням освіти.

Метою загальної середньої освіти в Україні є виховання громадянина України, формування соціально зрілої, працелюбної, творчої особистості, якій притаманно почуття власної гідності, повага до прав і свобод людини, свідоме ставлення до обов'язків людини і громадянина, гордість за свою Батьківщину, здатність до саморозуміння і самовдосконалення, активної участі у соціальному житті країни.

Можливість реалізації нових цілей та завдань освіти потребує відповідних змін: введення нових предметів гуманітарного циклу, впровадження особистісно-орієнтованої системи навчання, використання активних форм і методів у процесі навчання. До базового навчального плану загальноосвітнього закладу повинні включатися предмети, які підпорядковані не тільки меті формування наукового світогляду, пізнання довкілля, а й які дозволили б учням одержати досвід пізнання самого себе, розуміння інших людей, механізмів і законів, що впливають на людські відносини. Це дозволить краще усвідомити власні права і свободи інших людей, виховати толерантність, вміння долати труднощі та відстоювати свої права, конструктивно розв'язувати конфлікти. Опанування соціальними навичками повинно відбуватись не стихійно, а стати метою виховного процесу. Важливу роль в цьому процесі відіграє психологія як наука і як навчальний предмет, яка займає ґрунтовні позиції в загальноосвітній школі, позашкільних закладах, стаючи необхідною ланкою в процесі становлення нової людини.

В сучасних умовах розбудови і оновлення всіх сфер суспільного життя особливо актуальним стає питання лідерства, адже суспільство потребує лідерів, які можуть бачити на декілька кроків вперед, здатні об'єднати навколо себе людей для досягнення поставленої мети, створюють сприятливі умови для подальшої роботи колективу. Демократичний лідер – це особистість, яка поважає себе, має адекватну самооцінку, усвідомлює своє місце серед людей, враховує потреби та інтереси інших людей.

Для формування лідерських якостей найсприятливішим є підлітковий вік. Адже саме в цей віковий період людина опиняється перед необхідністю зробити низку важливих життєвих виборів, і для цього їй потрібні певні навички в міжособистісних взаєминах.

Дана програма допомагає опанувати знання про психологічні процеси людини та її індивідуальні особливості, включає в себе практичні заняття, які мають на меті надати підліткам можливість з'ясувати особливості спілкування з навколишнім світом, а також навчити усвідомлювати свій вибір та відчувати особистісну відповідальність за власні дії не лише перед собою, а й перед суспільством.

Мета програми – розвиток лідерських якостей вихованців шляхом формування соціальної компетентності та навичок конструктивного спілкування.

Основні завдання:

- розвиток умінь цілісно бачити і аналізувати ситуацію;
- активне залучення вихованців до процесу самоосвіти та саморозвитку;
- виховувати у гуртківців впевненість у своїх силах, доброзичливість, вміння працювати у команді;
- розвиток мовних, комунікативних та креативних здібностей учнів, шляхом реального оцінювання рівня своїх можливостей та бажання поліпшити їх;
- набуття навичок та вмінь правильно вести дискусію, аргументувати, доводити свою правоту, розв'язувати проблемні ситуації, захищати свої інтереси, долати інертність;

– пропаганда здорового способу життя та безпечної поведінки.

Учасники. Навчальна програма реалізується у гуртку соціально-реабілітаційного напрямку та спрямована на вихованців віком від 12 до 18 років. Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань.

Реалізація програми здійснюється через наступні **форми роботи**: навчально – практичні заняття, тренінги розвитку пізнавальних та комунікативних здібностей, психічних процесів, інтелектуальної сфери учнів із застосуванням форм ділової і сюжетно – рольової гри, аналіз ситуацій, бесіди, дискусії і практикуми.

Навчальна програма передбачає один рік навчання: 144 години, 4 години на тиждень.

ПРОГРАМА ГУРТКА «ШКОЛА ЛІДЕРІВ»

«Затверджую»

Науково-методичною радою
Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
Протокол № 3 від 22.08.2014
Голова Вченої ради,
Директор МОППО
Старєва А. М.

Автор:

Клочкова Алевтина Вікторівна – практичний психолог, керівник гуртка соціально-реабілітаційного напрямку Будинку творчості дітей та юнацтва Ленінського району.

Відповідальний за випуск: Бурдинська О. І. – директор Будинку творчості дітей та юнацтва Ленінського району.

Рецензенти:

Білецька В. В. – завідувач лабораторії практичної психології, соціальної роботи та інклюзивного навчання Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Риженков А. В. – заступник директора з методичної роботи обласного Центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
Модуль I. «Знайомство з психологією»				
Блок I. «Психологія як наука» (4 год.)				
1.1.1.	Вступ. Мета і завдання роботи гуртка в навчальному році	2	0	2
1.1.2.	Психологія як наука	2	0	2
Блок II. «Знайомство» (8 год.)				
1.2.1.	Мій темперамент	1	1	2
1.2.2.	Мій характер	1	1	2
1.2.3.	Я та мої можливості	1	1	2
1.2.4.	Мої емоції та почуття	1	1	2
Блок III. «Спілкування» (14 год.)				
1.3.1.	Спілкуємося – бо це здорово!	0	2	2
1.3.2.	Засоби ефективного спілкування	2	2	4
1.3.3.	Конфлікт! Який я у конфлікті?	2	0	2
1.3.4.	Як діяти у конфліктній ситуації	1	1	2
1.3.5.	Переговори та посередництво в конфлікті	2		2
1.3.6.	Я – толерантна людина	1	1	2
Блок IV. «Я обираю...» (12 год.)				
1.4.1.	Я можу зробити свідомий вибір	2	2	4
1.4.2.	Моя поведінка - відповідальна	2	2	4
1.4.3.	Я досягну успіху	1	1	2
1.4.4.	Я планую своє життя	1	1	2
Блок V. «Моя професійна кар'єра» (8 год.)				
1.5.1.	Навчання – запорука професійного успіху	2	2	4
1.5.2.	Діагностика інтересів та професійних нахилів		4	4
Модуль II. «Лідер – курс» (72 год.)				
Блок I. «Основи ефективного лідерства» (24 год.)				
2.1.	Особистісні риси лідера	2	0	2
2.2.	Основи ефективного лідерства	4	2	4
2.3.	Лідерство як уміння переконувати	2	2	4
2.3.	Лідер – формальний та неформальний	1	1	2

2.4.	Стратегічне лідерство	4	2	6
2.5.	Сходинки росту лідера	4	2	6
Блок II. «Ефективний тайм – менеджмент та імідж сучасного лідера» (30 год.)				
2.6.	Ефективний тайм-менеджмент (продуктивне керування часом)	6	2	8
2.7.	Лідер і команда	4	2	6
2.8.	Що перетворює людей на команду?	2	2	4
2.9.	Що таке імідж?	4	2	6
2.10.	Імідж сучасного лідера	2	2	4
2.11.	Стили керівництва сучасного лідера	2	0	2
Блок III. «Розвиток лідера» (18 год.)				
2.12.	Діагностика лідерських якостей	0	6	6
2.13.	Розвиток лідерських якостей	2	4	6
2.14.	Саморозвиток. Самовдосконалення. Самоконтроль.	2	4	6
Модуль III. «Від лідера школи до лідера міста» (26 год.)				
Блок I. «Лідерство в гуртку як запорука громадської активності» (20 год.)				
3.1.	Мій гурток, моя школа, моя громада	2	0	2
3.2.	Я і місто: зробимо життя в місті кращим	2	2	4
3.3.	Від шкільної громади до громади суспільства	2	2	4
3.4.	Принципи розвитку громади	2		2
3.5.	Створення ефективних організацій з розвитку громади	2	2	4
3.6.	Збереження єдності та здорових взаємин між людьми	2	2	4
Блок II. «Я свідомий громадянин» (6 год.)				
3.7.	Ділова гра «Вибори»	2	2	4
3.8.	Підсумкове заняття. Рефлексія (екскурсія по місту)	1	1	2
Всього				144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль І. «Знайомство з психологією» (4 год.)

Блок І. «Психологія як наука» (4 год.)

Заняття 1.1.1. Мета і завдання роботи гуртка в навчальному році (2 години)

Визначення мети та завдань роботи гуртка. Ознайомлення з навчально-тематичним планом роботи. Визначення та прийняття правил роботи в групі. Очікування учасників. Визначення кола інтересів вихованців.

Заняття 1.1.2. Психологія як наука (2 години)

Приклади явищ, що вивчає сучасна психологія. Доступність і труднощі їх наукового пізнання. Система феноменів, що вивчаються в сучасній психології, життєва роль відповідних явищ. Розподіл психічних явищ на процеси, властивості і стани. Поведінка і діяльність як предмет психології.

Блок ІІ. «Знайомство» (8 год.)

Заняття 1.2.1. «Мій темперамент» (2 години)

Поняття про темперамент. Історія розвитку уявлень про темперамент. Учення про типи нервової системи. Типи темпераментів: холеричний, сангвінічний, флегматичний, меланхолічний. Сильні та слабкі сторони кожного типу темпераменту, прояв основних властивостей: активності, продуктивності, збудливості, гальмівної здатності.

Практична робота: виявлення власного типу темпераменту за тестом Айзенка.

Заняття 1.2.2. «Мій характер» (2 години)

Характер як система найбільш стійких рис особистості. Риси характеру. Фактори, які впливають на формування характеру: фізіологічні особливості, виховання, соціальне середовище, самовиховання. Зв'язок характеру і темпераменту. Співвідношення характеру і особистості.

Практична робота: визначення типу акцентуації характеру за модифікованим опитувальником С. І. Подмазіна.

Заняття 1.2.3. «Я та мої можливості» (2 години)

Потреби, інтереси, схильності. Здібності, задатки й індивідуальні відмінності людей. Природа людських здібностей. Розвиток здібностей.

Практична робота: виявлення комунікативних та організаторських здібностей за методикою КОС – 2.

Заняття 1.2.4. «Мої емоції та почуття» (2 години)

Поняття про емоції та почуття. Фізіологічні основи емоцій. Види емоційних станів. Вплив емоцій на спілкування.

Практичне робота: визначення особистісного рівня тривожності за методикою Філіпса.

Блок III. «Спілкування» (14 год.)

Заняття 1.3.1. «Спілкуємося, бо це здорово» (2 години)

Поняття про спілкування і його види. Зміст, мета і засоби спілкування. Роль спілкування у нашому житті. Ефективне та неефективне спілкування. Фактори, що впливають на процес передачі інформації. Бар'єри спілкування. Подолання бар'єрів спілкування.

Заняття 1.3.2. «Засоби ефективного спілкування» (4 години)

Засоби спілкування: мова, інтонація, жести, міміка, відстань. Міжособистісний простір: особиста зона, соціальна зона, публічна зона.

Практична робота: тренінг «Абетка ефективного спілкування».

Заняття 1.3.2. «Конфлікт!? Який я у конфлікті?» (2 години)

Що таке конфлікт? Класифікація конфліктів. Види конфліктів, стратегії поведінки людини в конфліктних ситуаціях. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфлікту.

Заняття 1.3.3. «Як діяти у конфліктній ситуації» (2 години)

Першопричини конфліктів. Джерело виникнення конфліктів. Найефективніші моделі поведінки в конфліктних ситуаціях.

Практичне робота: відпрацювання на практиці різних стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях.

Заняття 1.3.4. «Переговори та посередництво в конфлікті» (2 години)

Використання знань про конфлікт на практиці. Переговори та посередництво в конфлікті. Як допомогти конфліктуєчим.

Заняття 1.3.5. «Я – толерантна людина» (2 години)

Поняття толерантності. Роль толерантної поведінки під час взаємодії з іншими. Толерантність як важлива складова ефективного спілкування. «Я – повідомлення» - прийом толерантного спілкування.

Практична робота: відпрацювання навичок толерантного спілкування та ефективної групової взаємодії.

Блок IV. «Я обираю...» (12 год.)

Заняття 1.4.1. «Я можу зробити свідомий вибір» (4 години)

Що таке свідомий вибір? Спосіб життя – основний фактор впливу на здоров'я. Визначення поняття здорового способу життя. Здоровий спосіб життя як основа свідомого вибору. Формування здорового способу життя: фактори впливу на здоров'я.

Практична робота: тренінг «Колесо життя».

Заняття 1.4.2. «Моя поведінка - відповідальна» (4 години)

Важливість сформованості власної позиції та особистих переконань. Як поводитися відповідально. Фактори, що заважають людям поводитися відповідально.

Практична робота: тренінг «Твій вибір, твоя відповідальність».

Заняття 1.4.3. «Я досягну успіху» (2 години)

Що таке успіх? Суб'єктивні уявлення молоді про життєвий успіх. Визначення власних можливостей та здібностей для досягнення життєвого успіху.

Практична робота: складання програми досягнення життєвого успіху.

Заняття 1.4.4. «Я планую своє життя» (2 години)

Побудова плану усвідомленого вибору професії. Формування відповідальності за власне майбутнє.

Практична робота: «Побудова траєкторії професійного успіху».

Блок V. «Моя професійна кар'єра» (8 год.)**Заняття 1.5.1. «Навчання – запорука професійного успіху» (4 години)**

Умови необхідні для професійної самореалізації випускників шкіл. Вплив свідомого вибору професії на подальше життя - успішність самореалізації, соціалізації, кар'єрного і професійного зростання. Значення професійної орієнтації та професійного навчання. Вибір спеціальності, професії та шляхів її засвоєння.

Практична робота: тренінг «Я - конкурент на ринку праці».

Заняття 1.5.2. «Діагностика інтересів та професійних нахилів» (4 години)

Практична робота: діагностика професійної спрямованості особистості за тестом Голланда. Методика «Профіль» (модифікація «Карти інтересів»).

Модуль II. «Лідер – курс» (72 год.)**Блок I. «Основи ефективного лідерства» (24 год.)****Заняття 2.1. «Особистісні риси лідера» (2 години)**

Хто такий лідер? Три теорії лідерства. Що таке лідер та лідерство? Функції лідера. Типи лідерства. Теорії рис особистості лідера. Природа формування особистісних лідерських якостей.

Заняття 2.2. «Основи ефективного лідерства» (6 годин)

Потенціал, необхідний для того, щоб стати лідером. Особистий розвиток. Оцінка перспективних і негативних сторін лідерської поведінки. Комунікативні здібності лідера. Вміння слухати і говорити.

Практична робота: тренінг «Особистість лідера. Відповідальність та авторитет».

Заняття 2.3. «Лідерство як уміння переконувати» (4 години)

Лідерство як форма переконування, владний інструмент досягнення очікуваного. Влада і сила, влада і відповідальність, влада і повноваження - їх співвідношення. Вплив шляхом переконання, через залучення колективу.

Практична робота: тренінг «Я – демократичний лідер».

Заняття 2.4. «Лідер – формальний та неформальний» (2 години)

Функції формального та неформального лідера. Стилi керівництва лідера. Лідерство як мистецтво дії.

Практична робота: тест «Чи впевнений ти у собі?»

Заняття 2.5. «Стратегічне лідерство» (6 годин)

Формування стратегії лідерства та фактори, що впливають на прийняття рішень. Лідерство в процесі структурування взаємин між людьми і їхньою діяльністю.

Практична робота: відпрацювання стратегій поведінки лідера у непередбачуваних ситуаціях.

Блок II. «Ефективний тайм – менеджмент та імідж сучасного лідера» (30 год.)

Заняття 2.6. «Сходишки росту лідера» (6 годин)

Сходишки росту лідера у різних сферах діяльності. Що означає бути переконливим? Мотивування себе та інших до досягнення поставленої мети. Організація процесу обміну інформацією та координація.

Практична робота: тренінг «Крокуємо до лідерства».

Заняття 2.7. «Ефективний тайм-менеджмент (продуктивне керування часом)» (6 годин)

Прийоми та методи ефективного тайм-менеджменту. Типові помилки неефективного використання часу. Роль мотивації у керуванні особистим часом.

Практична робота: планування особистих цілей, складання ефективного розпорядку дня.

Практична робота: «Секрет успіху» - тренінг особистісного росту.

Заняття 2.8. «Лідер і команда» (6 години)

Що таке команда? Як створювати перспективи, щоб інші хотіли їх реалізувати. П'ять рівнів лідерства. Виховання особистості в колективній діяльності. Побудова коаліцій і розвиток партнерських відносин.

Практична робота: тренінг «Формуємо єдину команду».

Заняття 2.9. «Що перетворює людей на команду?» (4 години)

Обґрунтування важливості цілеполягання в життєвому самовизначенні, важливість розвитку лідерських якостей для результативної роботи команди. Роль конструктивного спілкування для створення єдиної команди.

Практична робота: тренінг «Що перетворює людей на команду?».

Заняття 2.10. «Що таке імідж?» (6 годин)

Визначення поняття іміджу та його складових. Імідж як процес формування бажаного образу. Механізми самопрезентації особистості. Шляхи формування іміджу за допомогою засобів масової інформації. Іміджологія, PR-компанія.

Практична робота: самопрезентація: відпрацювання навичок формування власного іміджу.

Заняття 2.11. «Імідж сучасного лідера» (4 години)

Зовнішній вигляд – «візитна картка особистості». Стилі одягу. Правила телефонних розмов. Психологічний аспект іміджу.

Практична робота: відпрацювання навичок ділового спілкування: етикет та культура поведінки ділової людини».

Заняття 2.12. «Стилі керівництва сучасного лідера» (2 години)

Що таке індивідуальний стиль керівництва? Авторитарний та демократичний стилі керівництва. Ефективний стиль керівництва. Комфортність.

Блок III. «Розвиток лідера» (18 год.)**Заняття 2.13. «Діагностика лідерських якостей» (6 годин)**

Практична робота: виявлення лідерських якостей за наступними методиками: методика багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттела (№187), методика діагностики лідерських здібностей за методикою Е. Жарікова, Е. Крушельницького, тест «Самооцінка вольових якостей».

Заняття 2.14. «Розвиток лідерських якостей» (6 годин)

Складові «Я-концепції» лідера. Умови, необхідні для розвитку лідерських якостей.

Практична робота: побудова власного образу «Я» лідера або вироблення моделі сучасного лідерства.

Заняття 2.15. «Саморозвиток. Самовдосконалення. Самоконтроль» (6 годин)

Формування навичок аналізу власних дій, усвідомлення позитивних та негативних якостей, притаманних лідеру. Самоконтроль як невід'ємна складова успішного лідера.

Практична робота: формула успіху лідера. Побудова власної формули успіху в майбутньому. Виготовлення «Карти бажань» (Я через 10 років).

Модуль III. «Від лідера школи до лідера міста»**Блок I. «Лідерство в гуртку як запорука громадської активності» (20 год.)****Заняття 3.1. «Мій клас, моя школа - моя громада» (2 години)**

Що таке громада? Види громад. Добросусідство. Дитячі, молодіжні, громадські організації.

Заняття 3.2. «Я і місто: зробимо життя в місті кращим» (4 години)

Місто очима дітей: проблеми та шляхи вирішення.

Практична робота: розробка соціального проекту: «Діємо спільно – живемо краще!» (формування екологічної культури вихованців).

Заняття 3.3. «Від шкільної громади до громади суспільства» (4 години)

Вплив учнівської молоді на вирішення проблем місцевої громади. волонтерство в громаді.

Практична робота: участь вихованців у волонтерській справі.

Заняття 3.4. «Принципи розвитку громади» (2 години)

Ознайомлення з поняттям «принцип». Окреслення понять «бачення» та «сталість». Мораль і етика, як головні принципи існування громад.

Заняття 3.5. «Створення ефективних організацій з розвитку громади» (4 години)

Основні засоби захисту процесу розвитку громади. Найбільш поширені перешкоди в розвитку громади.

Практична робота: розробка корисного плану дій (або моделі) на основі реальних потреб громади.

Заняття 3.6. «Збереження єдності та здорових взаємин між людьми» (4 години)

Важливість підтримки здорових стосунків між членами громади. Напрями розвитку громади. Важливість спільного бачення членів громади в контексті розвитку громади.

Практична робота: ознайомлення з методиками вирішення проблем та непорозумінь, які можуть виникнути між членами громади.

Блок II. «Я свідомий громадянин» (6 год.)

Заняття 3.7. Ділова гра «Вибори» (4 години)

Мета: навчити вихованців проводити процедуру виборів; розкрити основні положення Закону про вибори народних депутатів України; сприяти виробленню свідомого ставлення до виборів.

Заняття 3.8. Підсумкове заняття (2 години)

Рефлексія. Анкетування. Зворотній зв'язок. Екскурсія містом.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці повинні знати:

- що вивчає психологія, походження терміну «психологія»;
- що собою являє психіка людини та в чому полягають її функції;
- які умови необхідні для здійснення ефективного спілкування;
- хто такий лідер, основні функції лідера;
- стилі керівництва лідерів;
- особливості роботи у команді;
- принципи та особливості розвитку громад;
- основні положення Закону про вибори народних депутатів України.

Вихованці повинні вміти:

- розпізнавати власні емоції, регулювати свій емоційний стан, настрій;
- планувати корекцію особистісних негативних і акцентуйованих рис характеру;
- застосовувати психологічні знання при аналізі життєвих ситуацій;
- використовувати навички конструктивного спілкування на практиці;
- орієнтуватися в життєвому просторі: планувати та прогнозувати свої дії;
- робити свідомий вибір за власною ініціативою.

Прогнозовані результати

Назва модулю, блоку, теми	Вимоги до рівня досягнень вихованців	Форма демонстрації досягнень вихованців
Модуль І. «Знайомство з психологією»		
Блок І. «Психологія як наука» (4 год.)		
Вступ. Мета і завдання роботи гуртка в навчальному році	Вихованці мають знати мету і завдання роботи гуртка. - мають вміти визначати та приймати правила роботи в групі.	Участь у тренінгу, прийняття правил роботи у групі.
Психологія як наука	Вихованці мають знати що	Творча робота – есе.

	вивчає психологія, походження терміну «психологія», що собою являє психіка людини та в чому полягають її функції.	
Блок II. «Знайомство» (8 год.)		
Мій темперамент	<ul style="list-style-type: none"> - знати що таке темперамент, історію розвитку уявлень про темпераменти. - вміти визначати сильні та слабкі сторони кожного типу темпераменту; - набути навички у виявленні власного типу темпераменту за тестом Айзенка. 	Участь у тренінгу, проведення самодіагностики.
Мій характер	<ul style="list-style-type: none"> - знати що таке характер, які фактори впливають на формування характеру. - вміти визначати зв'язок характеру і темпераменту. - набути навички у дослідженні особистісних особливостей характеру. 	Участь у тренінгу, презентація напрацювань групової роботи у колі вихованців.
Я та мої можливості	<ul style="list-style-type: none"> - знати що таке інтерес, здібності, задатки; у чому полягають індивідуальні відмінності людей. - набути навички розпізнавати природу власних здібностей. 	Проведення самодіагностики, презентація напрацювань групової роботи у колі вихованців.
Мої емоції та почуття	<p>Вихованці мають знати що таке емоції та почуття та як вони впливають на міжособистісне спілкування.</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти керувати своїми емоціями, самостійно аналізувати та вирішувати деякі особистісні проблеми. 	Проведення самодіагностики, презентація напрацювань групової роботи у колі вихованців.
Блок III. «Спілкування» (14 год.)		
Спілкуємося, бо це здорово!	<p>Вихованці мають знати зміст понять:</p> <p>спілкування,</p> <p>толерантність;</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлювати власні психологічні бар'єри у спілкуванні; - знати умови необхідні для 	<p>Участь у тренінгу, проведення самодіагностики, презентація напрацювань групової роботи у колі</p>
Засоби ефективного спілкування		
Конфлікт!? Який я у конфлікті?		
Як діяти у		

конфліктній ситуації	здійснення ефективного спілкування	вихованців.
Переговори та посередництво в конфлікті	- вміти використовувати теоретичні знання з конфліктології на практиці.	
Я – толерантна людина	- розвинути навички конструктивного, безконфліктного спілкування з оточуючими.	
Блок IV. «Я обираю...» (12 год.)		
Я можу зробити свідомий вибір	Вихованці мають знати поняття здорового способу життя та його складові.	Участь у тренінгу, презентація напрацювань групової роботи у колі вихованців, презентація щоденника лідера.
Моя поведінка – відповідальна	- повинні отримати уявлення про закономірності формування, збереження, зміцнення здоров'я людини.	
Я досягну успіху	- розвинути навички відповідальної поведінки, планування, чіткої постановки мети.	
Я планую своє життя		
Блок V. «Моя професійна кар'єра» (8 год.)		
Навчання – запорука професійного успіху	Вихованці мають уявлення про професійну орієнтацію, її мету, функції та задачі;	Участь у тренінгу, проведення самодіагностики.
Діагностика інтересів та професійних нахилів	- знати основні принципи професійної орієнтації; - вміти кваліфікувати професії за ознаками; - володіють об'єктивною інформацією про стан сучасного ринку праці й освіти.	
Модуль II. «Лідер - курс»		
Блок I. «Основи ефективного лідерства» (24 год.)		
Особистісні риси лідера	Вихованці мають засвоїти такі терміни (поняття): лідер, лідерство, формальний та неформальний лідер, мотивація;	Участь у тренінгу, проведення самодіагностики, творча робота.
Основи ефективного лідерства	- знати що таке влада і сила, влада і відповідальність, влада і повноваження - їх	
Лідерство як вміння переконувати		
Лідер – формальний		

та неформальний	співвідношення;	
Стратегічне лідерство	- оволодіти навичками поведінки лідера у непередбачуваних ситуаціях;	
Сходінки росту лідера	- вміти використовувати теоретичні знання на практиці.	
Блок II. «Ефективний тайм – менеджмент та імідж сучасного лідера» (30 год.)		
Ефективний тайм – менеджмент (продуктивне керування часом)	Вихованці мають оволодіти навичками роботи у команді та вміти застосовувати їх на практиці;	Участь у тренінгу, презентація напрацювань групової роботи у колі вихованців, творча робота.
Лідер і команда	- засвоїти такі терміни (поняття): імідж, «візитна картка особистості», стиль, іміджологія;	
Що перетворює людей на команду?		
Що таке імідж?		
Імідж сучасного лідера	- оволодіти знаннями про діловий стиль та ділове спілкування; - володіти навичками ефективної самопрезентації.	
Блок III. «Розвиток лідера» (18 год.)		
Діагностика лідерських якостей	Вихованці мають знати основні структурні компоненти самопрезентації;	Участь у тренінгу, презентація напрацювань групової роботи у колі вихованців, творча робота.
Розвиток лідерських якостей	- знати що розуміється під саморегуляцією та самоконтролем в психології;	
Саморозвиток. Самовдосконалення. Самоконтроль.	- повинні вміти розробляти адаптивну стратегію поведінки в стресових ситуаціях; - використовувати деякі прийоми аутотренінгу і релаксації.	
Модуль III. «Від лідера школи до лідера міста»		
Блок I. «Лідерство в гуртку як запорука громадської активності» (20 год.)		
Мій клас, моя школа – моя громада	Вихованці мають засвоїти такі терміни (поняття): громада, добросусідство, екологічна культура, волонтерство,	Участь у волонтерській акції, соціальному проекті, творчій роботі.
Я і місто: зробимо життя в місті		

кращим	принцип, бачення, сталість, мораль, етика; - набути досвід участі у соціальних проектах та волонтерських акціях; - розвинути навички толерантного відношення до інших молодіжних громад.	
Від шкільної громади до громади суспільства		
Створення ефективних організацій з розвитку громади		
Збереження єдності та здорових взаємин між людьми		
Блок II. «Я свідомий громадянин» (6 год.)		
Ділова гра «Вибори»	Вихованці мають знати що таке «вибори»; - вміти проводити процедуру виборів; - мати свідоме ставлення до процедури виборів.	Участь у діловій грі, екскурсія містом
Підсумкове заняття		

Література:

1. Анцупова А. Я., Малышев А. А. Введение в конфликтологию. – К.: МАУП, 1996. – 103 с.
2. Бернс Р. Развитие Я – концепции и ее воспитание. – М.: Педагогика, 1987.
3. Буров С., Жадько О., Педан – Слепухіна О., Шашура Л., Дяків В., Мистецтво жити в громаді. Навчально – методичний посібник. – Львів ЗУКЦ 2008.
4. Войцихова А. Виховуємо лідерів. – К.: Главник, 2007. – 112с.
5. Вчимося обирати. Інформаційно – методичні матеріали на допомогу вчителю. – Львів.: НВФ. «Українські технології», 2—6. – 124с.
6. Генкин Е. Н. Эффективное общение и конфликты. – С. Пб., Рига, 1997.
7. Гильбух Ю. З. Как учиться и работать эффективно. – К., 1993.
8. Григорьева Т. Г. Основы конструктивного общения (практикум). – М. Новосибирск, 1997.
9. Журнал «Психолог» вересень 33 (33) 2002, с. 24 – 31.
10. Журнал «Психолог» листопад 44 (92) 2003 с. 20 – 23

11. Иванова Е. Н. Эффективное общение и конфликты. – С Пб., Рига, 1997.
12. Ковтонюк А. Стаття «Про самоврядування та його місце у громадянській освіті.
13. Краткий психологический словарь/Под ред. А. В. Петровского и М. В. Ярошевского. – М., 1995
14. Кричевський Р. Л., Дубовская Е. М. Психология малой группы. М., 1992.
15. Леонгард К. Акцентуированные личности. – К., 1981.
16. Майерс Д. Социальная психология. – СПб., 1997.
17. Максименко С. Д. Общая психология. – К.: Ваклер, 2001.
18. Немов Р. С. Психология. – М.: Просвещение, 1995.
19. Обозов Н. Н. Психология конфликта и способы их решения.
20. Основы конструктивного общения. Хрестоматия / Сост. Т. Г. Григорьева.
21. Петренко А. Безопасность в коммуникации делового человека. М., 1994.
22. Роберт М. А., Тальман Ф. Психология индивида и группы. – М., 1998.
23. Ткачук А. Населення чи громада? Або як впливати на місцеву владу. – Київ: Інститут громадського суспільства.
24. Фридман Л., Кулагина И. Психологический справочник учителя. – Москва. Просвещение, 1991.
25. Шейнов В. П. Конфликты в нашей жизни их разрешение. – Минск.: Амалфея, 1997. – 277 с.
26. Шепель В. М. Имиджология: секреты личного общения. – М., 1994.
27. Твоє життя – твій вибір: Навч. – метод. посібник. – К.: Навч. Книга, 2002. – 190 с.

